

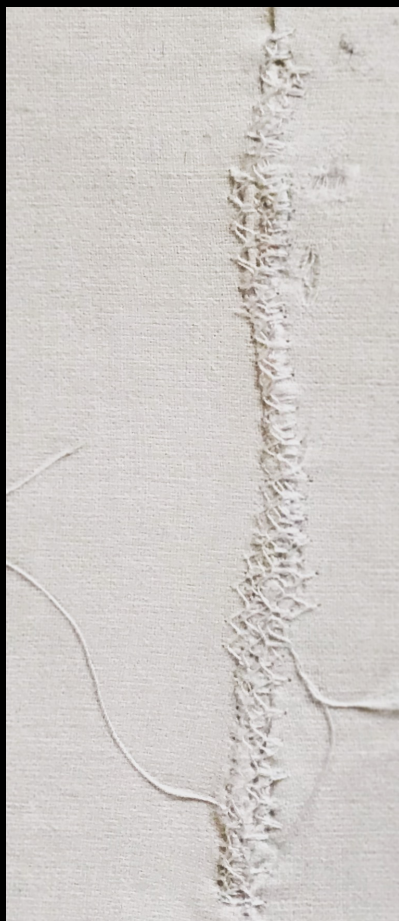
SVÄRTAN

Felicia Rauma Andersen och Charlotte Ostritsch

”Ingen ren vithet i världen -”

Nelly Sachs

bomull
brudklänning
det oskrivna
döden
elfenben
emalj
gasbinda
grädde
iPhone-laddare
kokain
krita
liljekonvalj
lögnen
nykterheten
sperma
vetemjöl
zink

Att få vita händer. I.

28 gr. pulveriserad myrrha
56 gr. gult vax
112 gr. flytande honung
168 gr. rosenvatten

Vaxet smältes i vattenbad (i ett kärl stående i hett vatten). Medan det ännu är varmt, tillsättes myrrhan och blandningen röres grundligt. Därpå irörs honungen och rosenvattnet samt så pass mycket glycerin, litet i taget, att det blir en lös deg.

Sedan händerna på aftonen äro tvättade, utbreddes degen tämligen tjockt på händerna och rymliga handskar pådragas och få sitta på under natten.

Att få vita händer. II.

15 gr. vitt vax
10 gr. zinkoxid
30 gr. söt mandelolja
1 gr. fransk terpentin
30 gr. rosenvatten
1 gr. olivolja

Vaxet smältes i vattenbad, oljan tillsättes och rosenvattnet litet i taget under omrörning; därpå de andra ingredienserna. Salvan röres noga tills den stelnar och arbetas jämn och smidig. - Användes lika med föregående. ¹

¹ Wenström, Husmoderns hemkurer och goda råd, B. Wahlström förlag, Stockholm, 1933, s.144

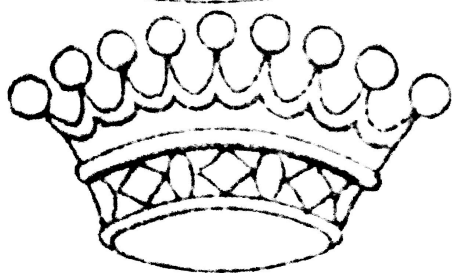
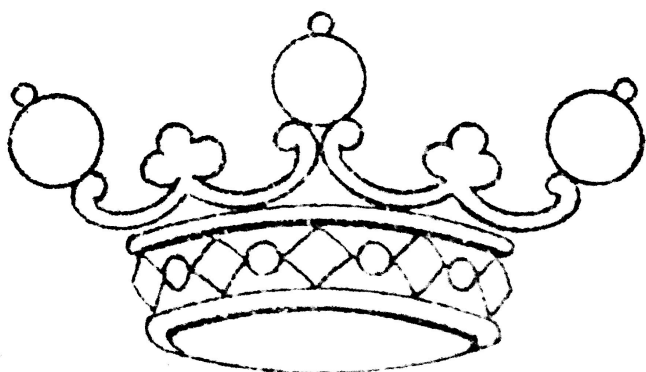

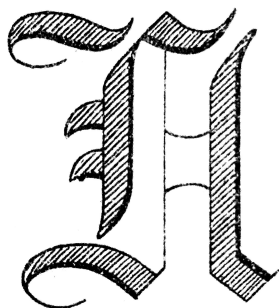
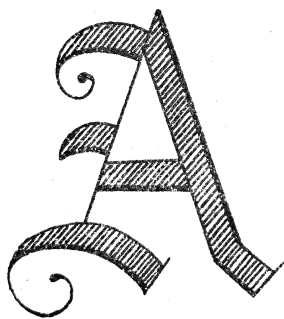
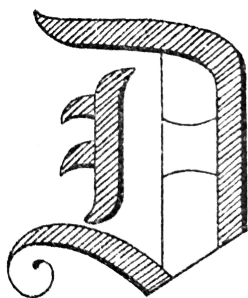
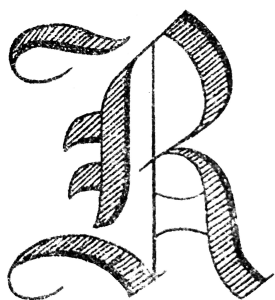
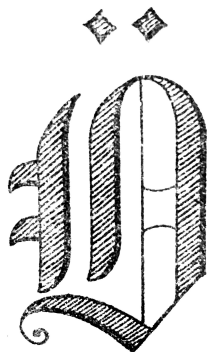
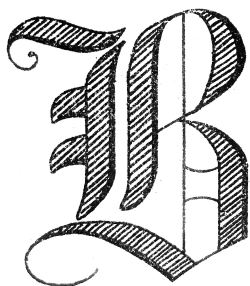
BÖRDAN

Svärta för broderi

2 l. vatten
1 kkp. rapsolja
4 kkp. aska
kol efter behag

Bokstäver med platt- eller klumpsöm

Denna slags märkning lämpar sig för fina toaletthanddukar, servetthanddukar, servetter, dukar, fina lakan, underkläder, näsdukar m.m. Som namnet angiver blir plattsömmen mera platt än klumpsömmen, som blir rundad och upphöjd. Det är en smaksak vilket som är vackrast. För mangelkläder kanske det förstnämnda sättet är att föredraga, såvida man ej efter manglingen stryker namnen på avigsidan för att få dem upphöjda.

Det är även en smaksak om man vill ha namnen broderade med vitt eller rött garn. Det senare lämpar sig för bäst för handdukar, det förra för dukar och servetter etc.

För att överföra ett mönster på tyg kalkerar man det först på en bit kalkerväv lagom stor för det mönster man vill använda. När det är gjort sätter man biten med mönstret över den plats på tyget där man vill placera det och för ett blåpapper under med blåsidan mot tyget. Det hela fästes samman med ett par nålar, så att ingen rubbning kan förekomma. Sedan följer man med spetsen av en blyertspenna eller en benpryl utefter alla konturerna på mönstret, då detta avtecknar sig på tyget.

Innan man börjar broderingen, trär man upp alla konturer med fina stygn med samma slags garn — eller något grövre — som man sedan tänker använda, samt, om man vill utföra arbetet med klumpsöm, fyller man ytorna mellan konturerna med täta förstyg fram och tillbaka, så att broderiet, som skall göras där över får en vacker rundning och blir upphöjt. Vid brodering få aldrig knutar göras på tråden för att fästa den.

Själva broderiet utföres med raka eller sneda styng tätt intill varandra över fyllningen. ²

² Wenström, Husmoderns rådgivare, B. Wahlström förlag, Stockholm, 1924, s.226

Vi arbetar tillsammans på ett verk
signerat ”upphovskvinna okänd”
Vi delar en tyst gemenskap i görandet:
Handens med nålen och tråden
Och i koncentrationen

Vi kallas inte konstnärer
Vi är utövare av kvinnlig hantverkstradition
För att inte lämna spår, tvättar vi våra händer
Många före oss har gjort detsamma
Men allt vi vet om är deras tystnad

Charlotte Ostritsch

Medveten och
fullt närvarande i varje stygn
broderar jag
för att känna samhörighet
med alla dem kvinnor
som broderat före mig

— Jag vill berätta
om vår smärta
Men också om styrkan
som finns i de raka ryggarna

Och tystnaden ska brytas
kring den historian
Som är vår.

Felicia Rauma Andersen

FLÄCKUTTAGNING

Hur får man bort stearin?
Hur får jag bort bebisbajs?
Hur gör jag rent duschgolv?
Måste jag kemtvätta sidenblusen?
Hur gör man rent oljad ekparkett?
Hur får jag klar insida på bilrutan?
Hur får vi bort dålig lukt i rummet?
Hur rengör jag mina kristallkronor?
Hur rengör man gräddvita satinskor?
Hur får man bort bläck från tapeten?
Hur får man bort svettfläckar på kavaj?
Kan man handtvätta gammalt yllebroderi?
Hur får vi våra rostfria bestick blanka igen?
Hur får man bort bläckskrift från ett papper?
Hur tar man bort mögel mellan kakelplattorna?
Kan man använda råreven potatis till kristallvasen?
Hur får man bort matrester (ostbågar) från en plyschsoffa?
Hur får man bort röklukt i håret om man inte hinner duscha
Hur tvättar man en virkad dopklänning med sidenfoder?
Hur räddar jag svarta blusen som fått klorinstänk på sig?
Dottern har kräcks i tygsoffan, hur får man bort lukten?
Vad kan jag använda för medel till skinnsoffan?
Hur får man bort spår av bestick på porslinet?
Hur tvättar man arbetskläder från verkstan?
Hur stryker jag en balklänning i okänt tyg?
Hur får man bort alsolsprit från bilsäte?
Hur får jag bort fettfläckar på tapeten?
Kan dopklänningen skadas av Remol?
Hur gör man rent altan med klorin?
Hur gör jag rent mina plastmöbler?
Hur gör man ren en gjutjärnsgröta?
Hur rengör man ett spisfläcksfilter?
Hur får jag koppar ren och blank?
Hur stryker man bäst linnedukar?
Hur får jag bort gula deofläckar?
Hur gör jag rent tygsoffan?
Hur får jag rent toastolen?

Fläckvatten.

100 gr. bensin, 250 gr. stark vinsprit blandas i en glasflaska och 100 gr. salmiaksprit tillsättes. Innan fläckvattnet användes, skakas flaskan väl. — Detta medel passar för fett-, olje-, kåd-, beck-, stearinfläckar m. fl.

Fläckar på vita tvättkläder.

Bläckfläckar. Fläcken doppas i hett vatten och breddes sedan ut över handen eller på en tallrik eller dylikt och beströs med bläckpulver eller oxalsyra. Därefter gnuggas fläcken och sköljes i kallt vatten.

Fläckar av rött bläck och växtfärger doppas först i kokhett vatten och tvättas sedan i en lösning av aseptintvål eller venetiansk tvål och ljumt vatten eller i utspädd ammoniak.

Fläckar av anilinpenna behandlas på samma sätt som saftfläckar.

Fruktfläckar doppas i kallt vatten och hållas sedan över svavelrök (ett stycke antänt svavel). När fläcken försvinner, tvättas plagget genast, så att ej svavlet angriper tyget. — Kläder med större fruktfläckar nedläggas i hett vatten tillsatt med fläckvatten. Efteråt sköljes noga. — Alldeles färska fruktfläckar borttagas med kokhett vatten. — Fläckar av äpplen fuktas med vätesuperoxid och strax därpå med ammoniak och sköljas väl.

Gräsfläckar tagas ur med att doppa fläckarna i kokande vatten.

Kaffe-, te- och chokladfläckar ingnidas med glycerin före tvättning i ljumt vatten. Ofta är grundlig tvättning i mjölk tillräcklig.

Kakaofläckar. Om dessa äro färska, tvättas de bort med kallt vatten.

Fläckar av målarfärg. Sådana fläckar på vita tvättkläder lösas upp med terpentin eller denaturerad sprit.

Mögelfläckar. 1. Man gör en välling av grovt rågmjöl, ljumt vatten och pressjäst. De fläckade kläderna nedläggas, så att de täckas av blandningen. Efter ett dygn tvättas de som vanligt.

2. Färska mögelfläckar tvättas ur i ättika eller kärnmjölk.

3. Fläckarna avlägsnas genom att bestrykas med en lösning av koksalt och salmiak i vatten; torkas sedan i luften och sköljas efteråt i enbart vatten.

4. Att låta plaggen ligga några dagar i sur mjölk lär också göra god verkan. Efter tvättning och sköljning läggas plaggen att bleka i solen.

Rostfläckar. 1. Fläcken doppas i hett vatten och pudras med oxalsyra eller citronsyra, som får ligga på några min. och sköljes sedan väl i kallt vatten.

2. Fläckarna bestrykas med citronsaft blandad med salt. Sköljas och få torka.

3. Om plagget ej ska tvättas, dryper man litet citronsaft på fläcken, lägger en ren lapp över och stryker hastigt med hett järn, tills fuktigheten är borta.

Röda fläckar, som uppstått på tvättkläder av att röda bårder på handdukar fällt, borttagas genom att, sedan plagget är riktigt torrt, doppa det fläckade i kokande vatten upprepade gånger.

Rödvinfläckar beströs, medan de äro färska, med salt, som suger åt sig färgämnet, varefter resten går ur i nästa tvätt. — Färska rödvinsfläckar gå ur, om man håller dem i het vattenånga och sedan tvättar i såpvatten.

Fläckarna kunna även avlägsnas genom att genast doppa dem i kokande mjölk.

Äro fläckarna gamla, gnider man in dem med tvål och fuktar sedan med salmiaklösning. Efter en halvtimme tvättas med ljumt tvålvatten och sköljes. — För mycket envisa fläckar måste man tillgripa fläckvatten.

Saftfläckar av alla slag doppas i kokande vatten, tills de går ur.

Svettfläckar på underkläder, som blivit med uppblandade med färg från klänningslivet, gå i allmänhet bort med att oupphörligt doppa i kokande vatten. Lyckas ej detta, får man försöka med fläckvatten, varav tages 1 tsk. till 1 kkp. vatten, vari man tvättar försiktigt.

Vin- punch- och fruktfläckar samt fläckar av rött bläck och växtfärger doppas i kokhett vatten och tvättas sedan i ljumt tvålsvatten eller i utspädd ammoniak.

Tjärfläckar. Fläckarna ingnidas med smör eller fotogen, och sedan tvättas kläderna som vanligt.

Tobaksfläckar ingnidas med sprit och äggula, varefter kläderna tvättas som vanligt.³

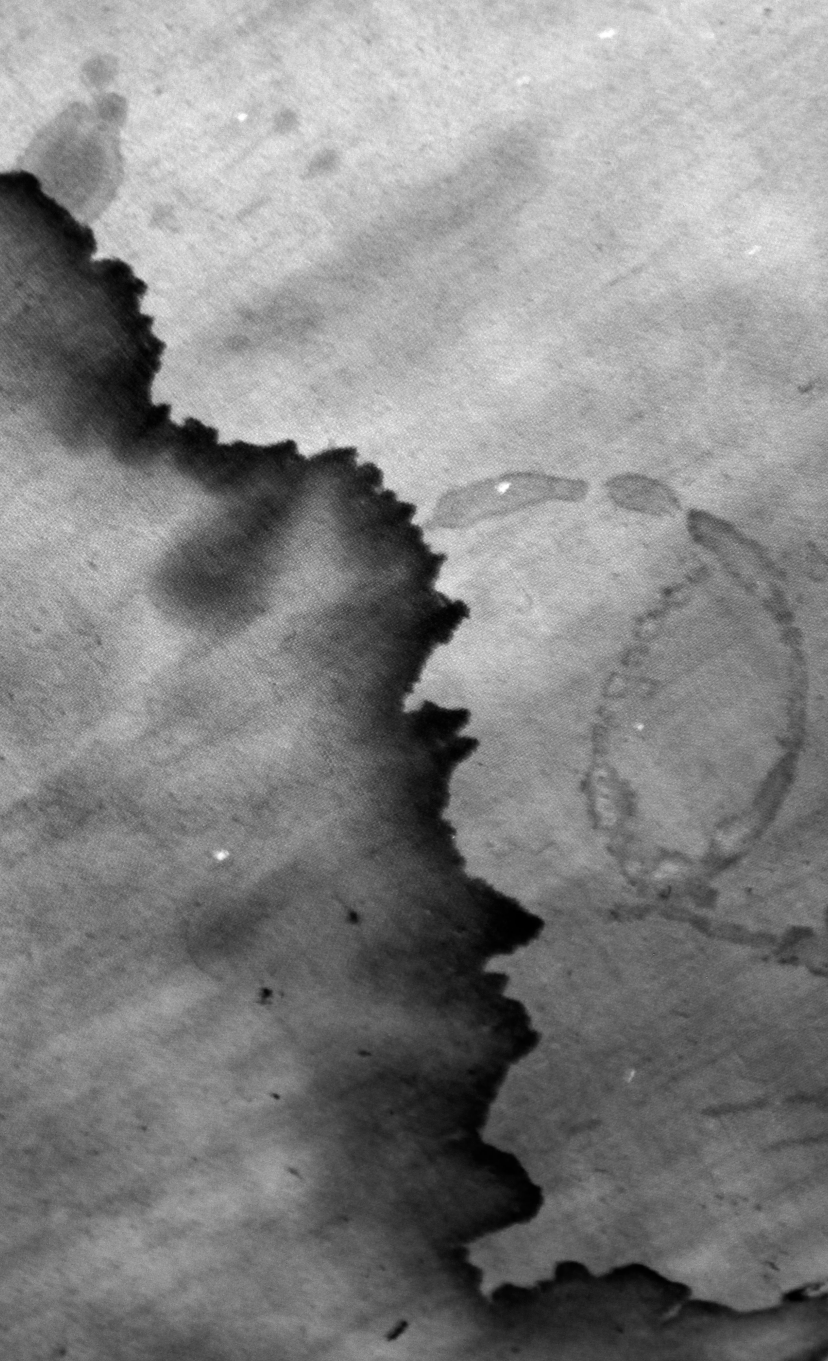
³ Wenström, Husmoderns rådgivare, B. Wahlströms förlag, Stockholm, 1924, s.69-72

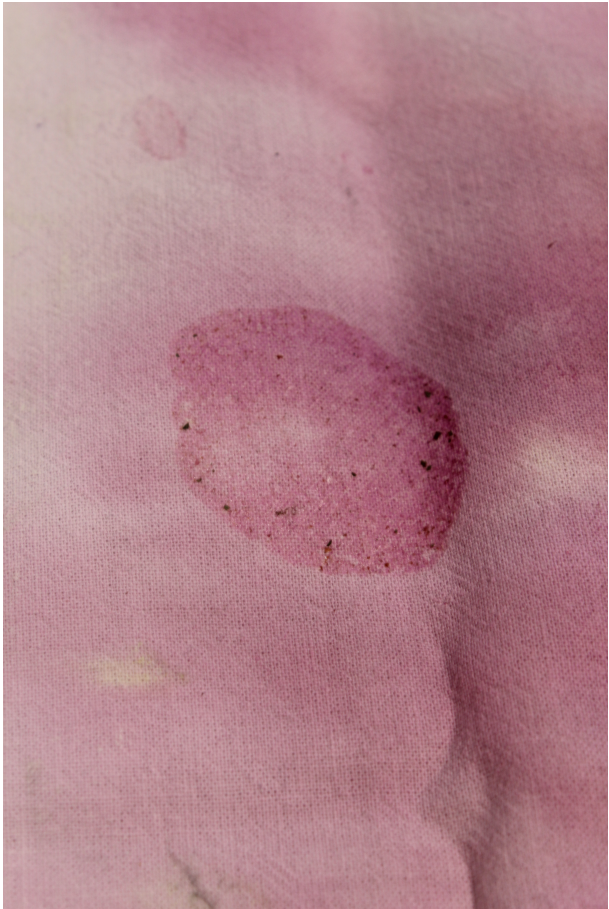
FLÄCKARNA

Smutsen är livsbejakande,
spår av liv, av skapande, av
frihet i ett renhetsfixerat
patriarkat.

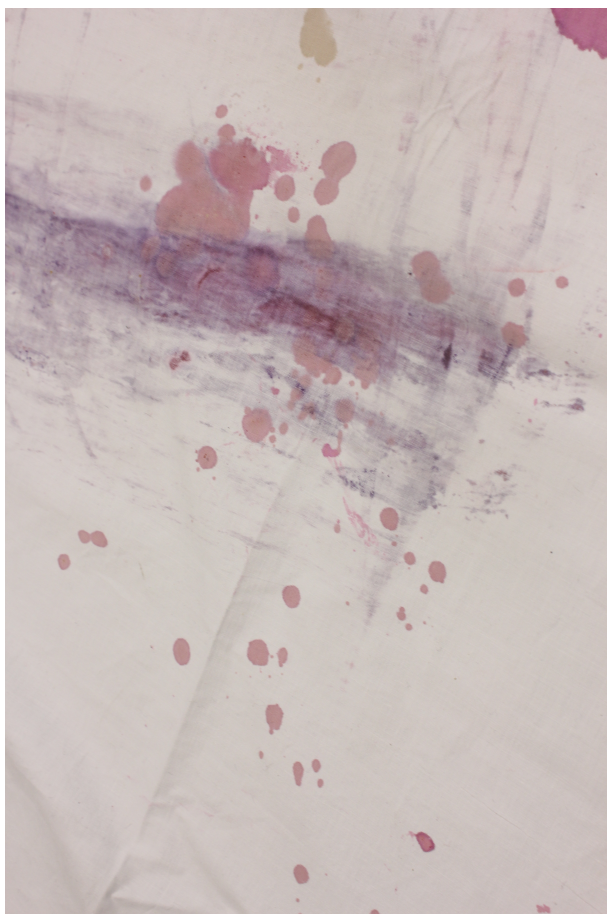

Asfaltsfläck på vit blus / Grådaskiga kristallglas / Lim på linne / Smutsramar på textiltapet / Gula svettfläckar på vita skjortor / Rödvin i ljus tygsoffa / Vattenbaserad målarfärg på kläder / Målarfärg på polyestertröja / Smörfläckar på soffans armstöd / Rödvinfläck på skjorta / Ölfläck på vit t-shirt / Barnkiss i soffan / Bläckpenna på soffan / Smörfläck på soffan / Smörfläck på soffan / Såsfläck på kavajslag / Kakaofläck på ljus soffan / Jordgubbsfläckar på rosa klänning / Mascara på handdukar / Sotfläck på oljat ekbord / Brun-utan-sol-fläckar på kläder / Diesel i baksätet på bilen / Akrylfärg på vit bomullsmatta / Saffransfläckar på linneduk / Vit målarfärg på brun skinnsoffa / Urinfläckar och ketchup på barnkläder / Nagellack på soffbord / Stearin på bilsätet / Vita fläckar efter varma fat på matsalsbord / Stearinljusaska på soffan / Bläck- och yoghurtfläckar i soffan / Avfallsdoft i bilsäten / Blodfläckar på glansig tygsko / Morotsfläckar på body / Gul färgkrita på brun soffan / Granatäpple på bomullströja / Grönt nagellack på vitt linne / Stearin på våtrumstapet / Blåbärsfläckar på obehandlat trä / Maskrosfläckar på vita byxor / Matolja på ekparkettgolv / Oljefläckar på jeanskjol / Gula fläckar på vita shorts och kavaj / Koda på tygsoffa / Randiga beläggningar på rostfria bestick / Fläckigt kromstativ / Fläckar från sprit och läsk på kökstapet / Rödbetsfläckar på ljusgult bomullstyg / Röda fläckar på t-shirts / Tuggummi på fina byxor / Motorolja på bomullströja / Tuggummi på skinnfätölj / Kalkfläckar i duschkabinen / Hårtoningsfärg på målade skåpluckor / Olja på stickad kofta / Svarta fläckar av banan / Rödvinfläck på damastduk / Bearnaisesås på kjol / Bläckstreck på bilens skinnsäte / Tomatfläckar på vita byxor / Sot på öppna spisens glasruta / Mögel på sonens matchtröja / Svarta fläckar på sidenblus / Kattkiss på yllegardiner / Svart mascara på bilens innertak / Hårfärgningsmedel på sidenlångkalsonger / Brunfläckad disk / Gula märken på bänkskiva / Tjära och kol på vit t-shirt / Vattenfläckar på läder / Rostfläckar på vita linnedukar / Rostfläckar på baden-baden-dynorna / Superlim på byxor / Mjukglassfläck på svart klänning / Ciderfläckar på balkklänning / Blodfläck på madrass / Akrylatbaserad målarfärg på kläder / Kaffefläck på bordsskiva / Vit sidenbrudklänning med skitrand /

EPILOG

Påminns ständigt om
jakten efter det rena
vita fräscha
— jag hinner inte med.

Jag ser det vackra
i berättelserna
mellan raderna
i fläckarna och det skavda

Jag vägrar vara
ren eller oren

Jag lever istället i
Svärtan och Vitheten
på samma gång
varken eller både och

Felicia Rauma Andersen

Jag har aldrig
varit smutsigare
än nu

Aldrig någonsin friare
Aldrig mer helgjuten

Jag bär insidan på huden
- behöver inte skrubba mer
Inte ödsla tid

Alla ritualer
som hindrade mig
från att leva
är upplösta

Charlotte Ostritsch

Tack till:

Erica Andersson

Amanda Asp

Marja-leena Sillanpää

Jan Hermansson

Simon Sjöström

Anna-Karin Boo

Sofia Larsson

Intuitionen

Stillheten

Ingen

Vänskapen

